

OMB/1/2/P5

6 ta' Jannar 2022

Hon. Anġlu Farrugia
Speaker tal-Kamra tar-Rappreżentanti
Parlament ta' Malta
Pjazza Helsien
Il-Belt Valletta

Reazzjoni fuq ir-Rapport dwar il-Governanza**Għażiż Sur Speaker**

B'dispjaċir, u motivat mir-rispett li għandu jkollna lejn l-istituzzjonijiet ta' pajjiżna, inħoss id-dmir li nattira l-attenzjoni tal-Onorevoli Membri tal-Kamra tad-Deputati għall-pubblikkazzjoni aktar kmieni x-xahar l-ieħor mis-Segretarju Permanenti Ewlieni ta' dokument intitolat "*Governance Action on the Parliamentary Ombudsman's Annual Report 2020*" li kopja tiegħu ġiet prezentata lilek fl-14 ta' Dicembru 2021. Nirreferi b'mod partikolari għad-dahla ta' dan ir-rapport, li ġgib il-firma tas-Sur Cutajar, u li tittratta dwar il-governanza tajba fl-amministrazzjoni tal-Uffiċċju tiegħi. Kitba li nqis li hi attakk dirett u frontali fuq l-operat tal-Uffiċċju b'allegazzjonijiet, nofs veritajiet u insinwazzjonijiet, diretti u indiretti, li ma jagħmlux ġieħ lil min kitibhom.

Fost l-oħrajn il-kitba ssostni b'mod espress jew impliċitu li l-Ombudsman u l-Kummissarji fl-Uffiċċju tiegħu, fl-investigazzjoni tal-ilmenti sottomessi lilhom, qiegħdin:

- jonqsu li josservaw il-prattiċi ta' governanza tajba u li jassiguraw process trasparenti u kontabbli;
- jonqsu milli jikkooperaw mal-amministrazzjoni pubblika u b'hekk jikkawżaw dewmien ingustifikat;
- idghajjf u ġattew is-sistema ta' *Liaison Officers* billi ogħżejjonaw għar-rwol li nghataww (meta l-kuntrarju huwa l-fatt u l-verità);
- jimpjegaw persuni ta' fiduċja meta ma kellhomx jedd jagħmlu hekk;

- jonqsu li jagħtu l-opportunità lill-amministrazzjoni pubblika li tirreagixxi għall-ilmenti qabel ma jibdew jiġu investigati u b'hekk jistgħu jirriduċu l-istituzzjoni tal-Ombudsman għal uffiċċju ta' *Customer Care*;
- jonqsu li jibbażaw l-investigazzjoni u r-rakkomandazzjonijiet tagħhom fuq il-fatti;
- deliberatament jagħtu informazzjoni skorretta u qarrieqa; u
- jdghajjf l-kredibilità ta' din l-istituzzjoni importanti bl-assenza ta' regoli li jassiguraw *standards* ta' governanza tajba.

L-Uffiċċju tiegħi jirribatti bil-qawwa dawn l-insinwazzjonijiet u allegazzjonijiet li jqishom tentattiv biex jiskreditaw l-istituzzjoni u jistgħu jagħmlu biss ħsara lill-istess amministrazzjoni pubblika. Hasra li dan qed isir mill-Kap tas-Servizz Pubbliku li għandu d-dmir li jħares u jseddaq l-istituzzjonijiet kostituzzjonali bil-għan ewljeni li tkun assigurata l-governanza tajba. L-istatistika, in-numri u l-perċentwali, għalkemm ghodda utli ghall-organizzazzjoni tal-proċessi investigattivi, certament ma jagħtux stampa ċara u korretta tax-xogħol reali u impenjattiv li tirrikjedi investigazzjoni serja li twassal għall-ġustizzja li jistħoqqlu c-ċittadin.

L-Uffiċċju tal-Ombudsman jaċċetta u japprezza kritika tal-operat tiegħu meta din tkun korretta, kostruttiva, veritiera u ġenwina. Jifhem dan l-Uffiċċju li, għalkemm hu konvint li fil-qadi tal-funzjonijiet tiegħu qed jagħti servizz utli u tajjeb lic-ċittadin, hemm dejjem lok għal titjib għaliex ħadd ma hu perfett. Ma jistax però, jaċċetta kritika ingusta u skorretta minn min juri nuqqas ta' għarfien ta' x'hini u x'għandha tkun l-istituzzjoni tal-Ombudsman, il-principji bažiċi li jiggwidawha fl-operat tagħha u l-garanziji legali u kostituzzjonali meħtieġa biex jassiguraw l-indipendenza u l-awtonomija tagħha.

Is-Segretarju Permanenti Ewleni jeħtieg jifhem li l-Uffiċċju tal-Ombudsman m'huwiex estensjoni tal-amministrazzjoni pubblika u li bl-ebda mod ma jaqa' taħt l-iskrutinju tiegħu. L-Uffiċċi tal-Ombudsman, tal-Auditur Ġenerali u tal-Kummissarju għall-Istandards fil-Hajja Pubblika m'humiex ghoddha f'idejn is-Segretarju Permanenti Ewleni biex itejeb l-amministrazzjoni pubblika skont il-viżjoni tiegħu. Huma istituzzjonijiet għas-servizz tal-Kamra tad-Deputati biex iżommu lill-istess amministrazzjoni pubblika, f'sens wiesgħa tat-terminu, kontabbli għal għemilha. Dan billi jassiguraw liċ-ċittadin it-tgawdija tal-jedd tiegħu għal amministrazzjoni pubblika tajba. M'humiex, għalhekk, istituzzjonijiet li għandhom il-funzjoni li jimplimentaw jew jippromwovu l-politika jew il-policies tal-gvern tal-ġurnata.

Aktar gravi minn hekk, din il-kitba tas-Segretarju Permanenti Ewleni tixhed tentattiv biex tīgi mrażżna l-awtorità tal-Ombudsman billi jiġu mdghajja elementi kostitutivi vitali li jikkarratterizzaw l-istituzzjoni bħala waħda b'saħħitha w-effettiva proprju għaliex tgawdi awtonomija w-indipendenza sħiħa fl-operat tagħha mill-eżekk. L-ipprem fost dawn l-elementi huma:

- id-dritt tal-Ombudsman u tal-Kummissarji fl-Ufficiċċju tiegħu li fit-twettieq tal-funzjonijiet tagħhom m'għandhom ikunu suġġetti għall-ebda direzzjoni jew kontroll ta' xi persuna jew awtorità oħra (Artikolu 13(8) tal-Att dwar L-Ombudsman Att XXI tal-1995;
- li ġadd u xejn ma jista' jostakola lill-Ombudsman u lill-Kummissarji fil-process tal-investigazzjoni tal-ilmenti u fil-qadi tal-funzjonijiet tagħhom sakemm dan isir fil-limiti imposti fuqhom bil-ligi - hi biss il-Kamra tad-Deputati li tista' b'riżoluzzjoni tagħmel regoli ġenerali ta' kif għandhom jimxu fit-twettieq ta' dmirijiethom; u
- L-Ombudsman jista' jaħtar lil dawk l-ufficjali w-impiegati li jistgħu jkunu meħtiega għat-twettieq tal-funzjonijiet, setgħat u d-dmirijiet li jitnisslu mill-Att dwar l-Ombudsman - dawn l-ufficjali w-impiegati m'humiex parti mis-servizz pubbliku u m'humiex soġġetti għall-Kummissjoni dwar is-Servizz Pubbliku (PSC) la dwar il-ħatra, la dwar it-termini tal-ingaġġ tagħhom u lanqas dwar id-dixxiplina.

Hu sorprendenti t-ton negattiv tal-kitba in kwistjoni li tattribwixxi ingustament nuqqas ta' trasparenza u kontabilità lill-istituzzjoni tal-Ombudsman. Jinħass dan it-ton bħala reazzjoni, jekk mhux ritaljazzjoni għall-opinjonijiet espressi minn żmien għal żmien mill-Ufficiċċju tiegħi, kritiči tal-operat tal-amministrazzjoni pubblika. Jidher li s-Segretarju Permanenti Ewljeni biex jilqa' għal din il-kritika qed jagħżel li jara t-tibna proverbjali fin-nuqqasijiet żgħar fl-operat tal-Ufficiċċju tiegħi li għandhom u qed jiġu indirizzati, imma jonqos li jara t-travu f'għajnejn l-amministrazzjoni pubblika li għaliha hu direttament responsabbli.

Li hu aktar ta' thassib hu l-fatt li s-Segretarju Permanenti Ewljeni fil-kitba tiegħu kif ukoll f'kummenti pubblici li għamel wara, anke meta ippreżenta r-rapport tiegħu lis-Sinjuri tiegħek, estenda l-kritika tiegħu wkoll għall-Ufficiċċju tal-Awditur Ġenerali u għal dak tal-Kummissarju tal-Istandards fil-Hajja Pubblika. Dan jagħti lil wieħed x'jifhem li dawn it-tliet awtoritajiet **awtonomi**, li huma maħsuba biex jiggħarantixxu amministrazzjoni pubblika nadifa, trasparenti u kontabbli, jeħtieg, skont il-viżjoni tas-Segretarju Permanenti Ewljeni, li jiġu b'xi mod miġjuba għall-ordni w-allura mrażżna. Dan hu għal kolloż żbaljat u censurabbli.

Kitba bħal din, speċjalment jekk verament tirrifletti l-ħsieb tal-amministrazzjoni pubblika, timponi l-ħtieġa ta' kampanja informativa edukattiva tal-ufficjali pubblici f'kull livell biex jittejjeb l-għarfi fis-servizz pubbliku dwar il-karatru bażiku u l-principji fondamentali tal-istituzzjoni tal-Ombudsman u ta' awtoritajiet oħra regolatorji, awtonomi w-indipendent, bil-funzjoni ta' skrutinju tal-amministrazzjoni pubblika. Jinħass il-bżonn għalhekk, li l-ufficjali pubblici jiġu mgħallma fuq il-

ħtieġa tal-kooperazzjoni shiha ma' dawn l-istituzzjonijiet kemm fil-process ta' investigazzjoni kif ukoll dwar il-validità tal-opinjonijiet finali tagħhom u tal-obbligu, bħala regola, li jimplimentaw ir-rakkomandazzjoni jiet li jkunu saru. F'dan kollu l-kitba tas-Segretarju Permanenti Ewlieni sfortunatament tonqos serjament. Čertament m'hijiex ta' eżempju tajjeb għal dawk li lejhom il-pubblikazzjoni hija indirizzata.

Fuq nota pozittiva din il-kitba tqawwi r-rieda tal-Uffiċċju tiegħi li jkompli bil-ħidma tiegħu biex isahħaħ l-*istatus*, l-indipendenza u l-awtonomija ta' dawn l-istituzzjonijiet regolatorji li huma t-tarka taċ-ċittadin kontra l-amministrazzjoni hażina u l-abbuż tal-poter. Dan l-inċident sfortunat jagħtini l-opportunità li nerġa' ngib għall-attenzjoni tal-Onorevoli Membri l-ħtieġa li jsir aġġornament tal-leġiżlazzjoni li tiggverna l-istituzzjoni tal-Ombudsman u awtoritajiet kostituzzjonali oħra bil-ħsieb li tkun aktar imsaħħa u garantita l-awtonomija u l-indipendenza tagħhom.

F'dan ir-rigward nirrileva li dan l-Uffiċċju minn żmien għal żmien iż-żmien irrakkomanda illi:

- jidher li jkun opportun illi l-provvedimenti kostituzzjonali u legali li jirregolaw l-ordinament u l-funzjonament tal-istituzzjonijiet tal-Ombudsman Parlamentari, l-Awditur Generali u tal-Kummissarju għall-Istandards fil-Hajja Pubblika, waqt li jkomplu jżommu l-identità u l-awtonomija tagħhom, jiġu armonizzati b'mod li t-tlett istituzzjonijiet ikollhom l-istess garanziji li jassiguraw lhom awtonomija u indipendenza shiha mill-Eżekuttiv, essenziali biex iwettqu sewwa l-funzjoni ta' skrutinju fil-qasam rispettiv tagħhom;
- dawn it-tliet istituzzjonijiet għandhom jiġi rikonoxxuti bħala awtoritajiet Kostituzzjonali fis-servizz tal-Parlament u ghoddha biex iżommu lill-Eżekuttiv kontabbli għal ġhemilu; għandhom flimkien jiġi meqjusa bħala strument effikaci biex jiġi assigurat id-dritt għal amministrazzjoni pubblika tajba. Dan id-dritt għandu jiġi kostituzzjonalment rikonoxxut bħala dritt fundamentali;
- fit-tfassil ta' riforma tal-Kostituzzjoni kien suġġerit li dawn it-tliet awtoritajiet għandhom isibu posthom fit-Taqsima "*Legislatura*" li lejha huma kontabbili. Dan biex jiġi żgurat l-*istatus* tagħhom bħala awtoritajiet fis-servizz tal-Parlament u ghoddha vitali biex jassiguraw amministrazzjoni pubblika tajba mill-Eżekuttiv; u
- fil-kuntest ta' tali riforma l-Uffiċċju tiegħi kien irrikonaw li tigħi esplorata l-opportunità li jinholoq Kunsill ta' l-iStat fuq il-mudell li jeżisti f'xi stati tal-Unjoni Ewropeja. Dan ikollu funzionijiet konsultattivi fosthom dak li jinstab žeb blokk meta jinholoq nuqqas ta' qbil biex tintlaħaq il-maġgoranza ta' żewġ terzi meħtieġa għal ħatra ta' Ombudsman u nomini oħra ta' din ix-xorta. Dana

kif rilevat ukoll mill-President tar-Repubblika fl-indirizz tiegħu ta' Jum ir-Repubblika tas-sena l-oħra, meta irrileva li “*ma hemmx dak imsejja ġanti anti-deadlock mechanism biex tiġi żblukkata sitwazzjonij*” ta' din ix-xorta.

L-Ufficċju tiegħi hu tal-fehma illi riformi fuq dawn il-linji mhux biss jgħinu għad-decentralizazzjoni tal-poter kif awspikat mill-Kummissjoni Venezja imma jkunu wkoll eżerċizzju san ta' demokrazija partecipattiva.

Ċert li l-Onorevoli Membri japprezzaw li dan qed jiġi lilhom sottomess għax hu dover tiegħi niddefendi l-istituzzjoni li fdawli f'idejja biex immexxi f'dawn l-aħħar snin bl-inkarigu li tkun it-tarka taċ-ċittadin u l-kuxjenza tal-amministrazzjoni pubblika.

Għoddni dejjem tiegħek

Anthony Mifsud
Ombudsman Parlamentari